

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародна економіка»

**НА ТЕМУ: «СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ»**

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр. 43

Черешнюк Дар'я Олександрівна _____
/ підпис /

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Уханова Інна Олегівна _____
/ підпис /

ОДЕСА – 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах розвитку регіональної економіки актуальним є питання успішного здійснення міжнародної інвестиційної діяльності, яка є однією з умов активного розвитку регіональної економіки. Особливо це стосується іноземних інвестицій, які націлені на довгострокову співпрацю з іноземними інвесторами. Звісно, що регіони, в першу чергу зацікавлені в припливі прямих іноземних інвестицій (ПІІ), так які безпосередньо спрямовуються в реальний сектор економіки регіону-реципієнта. Міжнародна інвестиційна діяльність – це не лише джерело припливу іноземного капіталу, однак й чинник зростання валового регіонального продукту; технологічного розвитку та інновацій у виробничі процеси; збільшення експорту за рахунок зростання виробництва конкурентоспроможних товарів тощо.

На сьогодні в Одеському регіоні не можна спостерігати активну позицію щодо здійснення міжнародної інвестиційної діяльності. Також зазначається, що структура та обсяг прямих іноземних інвестицій не є оптимальними. Між тим Одеський регіон має значну кількість переваг, використання яких сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, тому можна говорити о перспективах активізації міжнародної інвестиційної діяльності. Вищевикладене обумовлює вибір теми кваліфікаційної роботи та її актуальність.

Теоретичні проблеми міжнародної інвестиційної діяльності висвітлені в працях таких дослідників як: Загірна Т. О., Завгородня Т.В., Литвинова В. В., Нікітська Е. Ф. та ін. Питанню залучення прямих іноземних інвестицій присвячені праці: Санду І., Кособуцької О., Гурова І., та ін. Однак, питання міжнародної інвестиційної діяльності регіону потребує детальнішого вивчення.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою роботи є аналіз стану та визначення перспектив удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону.

Згідно з поставленою метою в роботі передбачається розв'язання таких **завдань:**

- визначення сутності та особливостей міжнародної інвестиційної діяльності регіону;
- узагальнення факторів впливу на міжнародну інвестиційну діяльність регіону;
- узагальнення методів аналізу міжнародної інвестиційної діяльності регіону;
- надання характеристики Одеського регіону як суб'єкта міжнародної інвестиційної діяльності;
- провести аналіз чинників впливу на міжнародну інвестиційну діяльність Одеського регіону;
- проаналізувати показники стану, динаміки та структури іноземних інвестицій Одеського регіону;
- запропонувати напрямки удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону.

Об'єктом дослідження є міжнародна інвестиційна діяльність Одеського регіону та перспективи її удосконалення.

Предмет дослідження це теоретико-методологічні основи та практичні рішення щодо удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону.

Методи дослідження. Теоретико-методологічну основу дослідження склали основні теоретичні положення вітчизняної і зарубіжної науки в сфері міжнародної інвестиційної діяльності. У процесі роботи використовувалися методи дослідження: аналіз і синтез, табличний, графічний, групування, SWOT-аналіз. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база кваліфікаційної роботи. Статистичну і фактологічну основу кваліфікаційної роботи складають закони України, періодичні та монографічні видання вітчизняних та зарубіжних науковців, статистична інформація Державної служби статистики України та управління статистики Одеської області.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків. Загальний обсяг роботи 79 сторінок, у тому числі 21 таблиця, 19 рисунків, список використаних джерел з 58 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ» розглядаються теоретичні основи міжнародної інвестиційної діяльності регіону, визначається вплив чинників внутрішнього та зовнішнього середовища та методи оцінки та аналізу міжнародної інвестиційної діяльності регіону.

У другому розділі «АНАЛІЗ СТАНУ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ» проаналізовано надано характеристику регіону як суб'єкту інвестиційних відносин, проаналізовано чинники та показники міжнародної інвестиційної діяльності.

У третьому розділі «ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ» запропоновано напрями вдосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону, зокрема за рахунок диверсифікації залучення іноземних інвестицій.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведеного у кваліфікаційній роботі дослідження можна дійти наступних висновків.

Міжнародна інвестиційна діяльність раціоналізує розподіл матеріальних, фінансових, трудових та інтелектуальних ресурсів з метою відновлення технологічної структури виробництва. Міжнародна інвестиційна діяльність як у підприємницькій (прямі чи портфельні інвестиції), так і в позичковій (інвестиційні

позики та кредити, безоплатна допомога) формі націлена на вирішення проблем різного рівня.

Інвестиційна привабливість регіону є структурним елементом регіонального інвестиційного клімату. Фактори привабливості: рівень інтернаціоналізації регіону, ситуація на ринку праці в регіоні, щільність ринку, соціальна інфраструктура, транспортна та телекомунікаційна інфраструктура, природне середовище, рівень економічного розвитку, науково-дослідна та інноваційна діяльність в регіоні, освітня сектору, рівень безпеки в регіоні.

Можемо говорити про те, що існують різні підходи до аналізу міжнародної діяльності, кожен з яких враховує певні фактори і ефективний по-своєму. Перш за все на активну участь у міжнародній інвестиційній діяльності впливає стан економічного розвитку регіону. Стан економічного розвитку можна оцінити за допомогою кількісних та якісних показників. До якісних можна віднести: галузевий склад економіки, галузеву структуру експорту та імпорту; рівень науково-технічного розвитку; склад трудових ресурсів; обсяг інвестицій в економіку. Під кількісним показником економічного розвитку регіонів мається на увазі насамперед приріст ВРП душу населення.

Одеська область – це приморський і прикордонний регіон України, що розташований на крайньому південному заході країни. В цьому регіону проходять державні кордони України з такими країнами як Румунія та Молдова. На півдні Одеська область виходить до Чорного моря. Довжина морських і лиманних узбережь від гирла ріки Дунай до Тилигульського лиману досягає 300 км. Одеська область – це розвинутий індустріальний регіон держави. Промисловість в регіоні відіграє значну роль в структурі народногосподарського комплексу України. Тут розташовані підприємства металообробки, машинобудування, нафтохімічної та хімічної, легкої та харчової промисловості та інших галузей. Найбільш інвестиційно привабливою галуззю в області завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам, наявності сировинного та споживчого потенціалу є харчова промисловість. На неї припадає майже третина загального обсягу реалізованої продукції по області.

Обсяг прямих іноземних інвестицій в 2020 році зазнав зниження на 24,06% відносно 2019 року, але вже з 2021 року спостерігається поступове збільшення об'ємів інвестицій, що є позитивним моментом для регіону. Зменшення об'ємів надходження прямих іноземних інвестицій слід пов'язувати із економічним спадом на фоні пандемії.

Інвестиції, що були направлені з Одеського регіону досить малі за об'ємами, а в 2021 році і зовсім показали від'ємний показник, що пояснюється наявністю боргових інструментів. Сальдо протягом досліджуваного періоду є позитивним, але в 2019 році показало зменшення відносно 2019 року.

За допомогою функції ТТЕСТ було розраховано критерій Стьюдента, який дорівнює 0,00027. Отже, $t_{\text{стат}} = 0,75$, що більше за 0,00027 – це каже про те, що модель є надійною. Отже, згідно аналізу взаємозв'язок між ВРП та ПП дуже слабкий. Зміна ВРП більшою мірою залежить від інших чинників.

Найбільшою країною-інвестором став Кіпр, на другому місці Сінгапур, потім Нідерланди та Велика Британія. 18% від усіх інвестиційних надходжень зайняли багато інших країн, відсоток участі яких занадто маленький, тому вони були

підсумовані та поміщені у категорію «Інші». Найвагоміші обсяги надходжень прямих інвестицій були спрямовані до підприємств транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, фінансової та страхової діяльності.

В рамках участі у лініях ЄБРР в 2021 році був обговорений пілотний проект з меліорації Півдня України, в тому числі Одеської області. В той же рік Одеський регіон отримав кредит розміром в 92 млн доларів США на реконструкцію головної насосної станції, що задіяна у системі зрошення. На ремонт доріг задля покращення інфраструктури та доступу до портів Одеської області ЄБРР ухвалив транш в розмірі 190 млн євро. Підкреслимо, що Одеський регіон є привабливим для інвестування загалом завдяки аграрним можливостям та виходів до Чорного моря.

Здійснення політики залучення іноземного капіталу не може чекати настання сприятливого інвестиційного клімату, тобто відкладатись. Навпаки, вона повинна реалізовуватися вже сьогодні, створюючи, тим самим, передумови і острівці сприятливого клімату. Також міжнародна практика показує, що забезпечення сприятливих умов для припливу ПІІ засноване на законодавчому закріпленні і неухильному дотриманні наступних принципів, що фіксують зобов'язання уряду перед іноземними інвесторами:

Надання іноземним інвесторам національного режиму, тобто зрівнювання їх у правах з національними господарюючими суб'єктами. При цьому визнається право країн використовувати як обмежувальні, так і заохочувальні вилучення з національного режиму: створення гарантій не погіршення умов господарювання іноземних інвесторів при зміні нормативної бази регулювання господарської діяльності; забезпечення гарантій безперешкодної репатріації прибутку і капіталу, з можливими застереженнями для випадків, коли приймаюча країна відчуває проблеми зі станом платіжного балансу; створення гарантій проти відчуження власності іноземних інвесторів.

Одеський регіон вирізняється вигідним транспортно-географічним положенням, що зумовило провідну роль транспорту у його розвитку. Тому серед головних пріоритетів – розбудова та розвиток національного логістичного хабу на території Одеської області, збільшення вантажо- та пасажиропотоків, взаємодія всіх видів транспорту як основи створення мультимодального транспортного вузла, розвиток туризму, поліпшення інвестиційного клімату та збільшення обсягів залучення інвестицій, які є умовою розвитку не тільки транспортної галузі, а і національної безпеки та конкурентоспроможності країни. Для Одеського регіону є важливим формування сприятливого інвестиційного клімату для залучення інвестиційних коштів у розвиток провідних галузей економіки, сприяння місцевим товаровиробникам у пошуку нових ринків збуту з метою підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки.

АНОТАЦІЯ

Черешнюк Д.О., «Стан та перспективи удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону». Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2022 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна інвестиційна діяльність Одеського регіону та перспективи її удосконалення.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти прямих міжнародної інвестиційної діяльності регіону, фактори позитивного та негативного впливу на міжнародну інвестиційну діяльність та методи її оцінки.

Проаналізовано міжнародну інвестиційну діяльність Одеського регіону, здійснено аналіз впливу факторів, що сприяють та заважають здійсненню міжнародної інвестиційної діяльності та залученню прямих іноземних інвестицій в економіку.

Запропоновано напрями удосконалення міжнародної інвестиційної діяльності Одеського регіону.

Ключові слова: міжнародна інвестиційна діяльність, прямі іноземні інвестиції, фактори прямих іноземних інвестицій, міжнародна інвестиційна привабливість, Одеський регіон.

ANNOTATION

Chereshnyuk D.O., "Status and prospects for improving international investment activities in the Odessa region." Qualification work for a bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations" in the educational program "International Economics". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2022

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the international investment activity of the Odessa region and prospects for its improvement. The theoretical aspects of direct international investment activity of the region, factors of positive and negative influence on international investment activity and methods of its estimation are considered in the work.

The international investment activity of the Odessa region is analyzed, the analysis of influence of the factors promoting and interfering with realization of the international investment activity and attraction of direct foreign investments in economy is carried out.

The directions of improvement of the international investment activity of the Odessa region are offered.

Key words: international investment activity, foreign direct investment, factors of foreign direct investment, international investment attractiveness, Odessa region.

